

PRIVAT

Update

SVEA
EKONOMI

#1 2019

GIG-ekonomin erbjuder frihet

Men glöm inte pensionen

Osams med värden?

Kanske läge att
deponera hyran

Så påverkas du när kronan faller

Så
spenderar
svenskarna
skatteåter-
bäringen

Hjärnfondens arbete gör skillnad

Innehåll Nr 1 2019

4 Så spenderar svenskarna skatteåterbäringen

Nu rullar skattepengarna in hos hundratusentals svenskar. Men vad planerar man att göra med pengarna?

6 Hjärnfondens arbete gör skillnad

Sjukdomar i hjärnan utgör nio av de tio vanligaste skälen till förlorade friskår. Läs om hjärnfondens viktiga arbete.

8 Gig-ekonomin erbjuder stor frihet – men glöm inte pensionen

För några år sedan hade ordet "gig-ekonomi" en negativ klang. Men det håller på att ändras. Det gäller bara att inte glömma bort pensionen.

10 Första lönen – dags att tänka budget

Väntar du din första lön? Men det gäller att få pengarna att räcka – och att få en slant över.

12 Ska du köpa begagnad bil? Kolla att den är skuldfri först

Den som köper en begagnad bil riskerar att få en obehaglig överraskning. Så här kollar du att bilen är skuldfri.

13 Varannan svensk stängs ute från bostadsmarknaden

Klimatet på bostadsmarknaden blir allt hårdare och som vanligt är det de unga som får ta största smällen.

14 Osams med värden? Kanske läge att deponera hyran

Om din hyresvärd inte fullgör sina plikter kan du på egen hand sänka hyran. Men se upp – det finns fallgropar.

Så spenderar svenskarna skatteåterbäringen

4



Gig-ekonomin erbjuder stor frihet – men glöm inte pensionen

8



16 Antalet skuldsatta hos Kronofogden minskar men totala skulden ökar

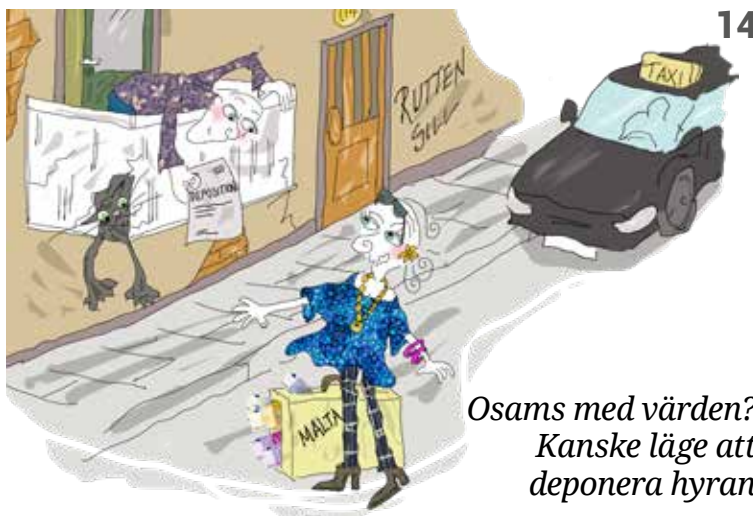
För tredje året i rad minskar antalet personer med skuld hos Kronofogden. Däremot ökar den totala skulden.

18 Så påverkas du när kronan faller

Den svenska kronan fortsätter att falla, vilket påverkar svenskarnas plånbok. Här är några viktiga punkter för dig att tänka på.



Första lönen - dags att tänka budget 10



14

Osams med värden?
Kanske läge att
deponera hyran

Hjärnfondens arbete
gör skillnad 6



Ska du köpa
begagnad bil?
Kolla att den är
skuldfri först 12



Varannan svensk
stängs ute från
bostadsmarknaden 13



Antalet skuldsatta
hos Kronofogden
minskar 16



Så påverkas du
när kronan faller 18



Semester i Sverige lockar i år

Den svenska kronan är svagare än på länge, vilket urholkar svenskarnas köpkraft. Det blir betydligt dyrare att semestra utomlands – men inte bara det. Vi får trängas med turister som kommer hit med starka euro och dollar och mycket av det vi importerar, typ mat, kostar mer när kronan är svag.

Man kan skylla detta på Riksbanken, det är det många som gör, men vad hjälper det? Det bästa kan vara att gilla läget och semestra i Sverige i sommar. Det tror jag många kommer att göra. Läs mer om kronan i det här numret av Update Privat.

Tidningen innehåller flera matnyttiga artiklar för din plånbok. Bland annat går vi igenom den moderna företeelsen "gig-ekonomi", vilket innebär att främst unga och äldre väljer bort anställning för att i stället jobba i kortare uppdrag. De som närmar sig pensionen och vill ha större frihet ser mest fördelar, men ungdomar måste tänka på att själva spara till sin pension.

Och så berättar vi också om Hjärnfonden, en organisation som ligger mig varmt om hjärtat. Den finansierar forskning om den där klumpen du har mellan öronen, så att läkarna med tiden kan få bättre verktyg att reparera den när det går illa. Hjärnfonden är helt beroende av gåvor, och förra året delade den ut hela 83 miljoner till forskning.

Trevlig läsning!

*Det bästa
kan vara
att gilla
läget och
semestra i Sverige i
sommar. Det tror
jag många kommer
att göra.*



Lennart Ågren
Vd, Svea Ekonomi



Så spenderar svenskarna

Nu rullar skattepengarna in hos hundratusentals svenskar.

Men vad planerar man att göra med pengarna?

Faktum är att fler än hälften planerar att spara dem. Det visar en färsk Novus-undersökning från Svea Ekonomi. Det är många som längtar efter skatteåterbäringen och en klar majoritet av svenskarna vet redan vad de ska göra med pengarna. Varannan svensk tror att de ska använda pengarna till sparande. Därefter är resor det svenskarna helst vill lägga sina skattepengar på. Det gäller främst kvinnor – närmare dubbelt så många kvinnor som män planerar nämligen att

resa för pengarna. Följt av resor väljer svenskarna att unna sig upplevelser, till exempel spa och restaurangbesök.

– Det är intressant att så många svenskar faktiskt planerar att spara sin skatteåterbäring, i synnerhet då det pratas mycket om att vi konsumerar och spenderar i allt större utsträckning. Vi rekommenderar dem som vill spara att placera pengarna på ett sparkonto. De traditionella bankerna erbjuder lägst sparränta, så jämför de alternativ som finns. Aktier och fonder

är givetvis också bra sparformer. De kräver dock lite mer tid och engagemang samt att det finns risk och avgifter med i bilden, säger Helena Klein, Affärsområdeschef för Privatlån och Spar på Svea Ekonomi.

Unga mer benägna att spara

Undersökningen visar även att de som främst kommer att hålla i pengarna är unga svenskar i åldrarna 18 till 29 år. Där svarar hela 63 procent att de ska spara skatteåterbäringen. De unga



skatteåterbäringen

som känner att de vill spendera skattepengarna kommer att prioritera resor, mat och hushållsutgifter samt kläder. De som är minst benägna att spara pengarna hittar vi i åldersgruppen 50 till 64 år.

– Det är mycket positivt att så många unga inser vikten av att ha ett sparande och vill börja bygga upp en buffert för framtiden. På Svea Ekonomi fokuserar vi på att ge ungdomar rätt verktyg för att ha en bra ekonomisk grund innan de ska skaffa egen bostad, bilda familj eller liknande. Det kommer att minska stress i vardagen och ge dem bättre förutsättningar för ekonomisk trygghet i framtiden, säger Helena Klein.

Topplista: Så spenderar svenskarna sina skattepengar

Sparande	51 %
Resor	23 %
Upplevelser	15 %
Betala av lån/skulder	15 %
Mat och hushållsutgifter	14 %



Det är mycket positivt att så många unga inser vikten av att ha ett sparande.

Helena Klein

Så här svarade svenskarna på frågan "Om du skulle få tillbaka 5 000 kronor eller mer på skatten – vad skulle du använda pengarna till?"

	Totalt	Man	Kvinna	18-29 år	30-49 år	50-64 år	65-79 år
Sparande	51 %	52 %	51 %	63 %	48 %	46 %	51 %
Resor	23 %	16 %	31 %	31 %	25 %	21 %	15 %
Upplevelser, t ex spa, restaurangbesök, konserter	15 %	16 %	13 %	19 %	17 %	12 %	10 %
Betala av skulder / lån	15 %	16 %	14 %	17 %	17 %	13 %	11 %
Mat, hushållsutgifter etc	14 %	11 %	16 %	20 %	17 %	11 %	6 %
Kläder	10 %	7 %	12 %	15 %	12 %	5 %	4 %
Inredning / saker till hemmet	10 %	6 %	13 %	12 %	12 %	8 %	6 %
Renovering	8 %	7 %	9 %	8 %	9 %	8 %	7 %
Elektronik	4 %	5 %	3 %	4 %	5 %	4 %	2 %
Bil	3 %	5 %	2 %	5 %	3 %	3 %	2 %
Båt	0 %	1 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %
Annat	3 %	3 %	2 %	3 %	3 %	2 %	2 %
Vet ej	9 %	11 %	7 %	2 %	11 %	10 %	10 %

Hjärnfondens arbete

*”Sjukdomar i hjärnan utgör
nio av de tio vanligaste
skälen till förlorade friskår.”*



gör skillnad

Mellan dina öron finns en fantastisk grå klump på drygt ett kilo. Denna klump formar dina tankar, känslor och lagrar dina minnen. Den styr faktiskt allt som händer i din kropp. Men ibland blir det knas.

Många har en anhörig som lider av en demenssjukdom som Alzheimers som i hög grad påverkar familjen runt omkring. Andra drabbas av obotliga sjukdomen ALS eller av stroke. Stressrelaterad psykisk ohälsa och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar är annat som hjärnan är inblandad i.

Svea Ekonomi väljer varje år att ge en julgåva till en etablerad organisation som gör stor nytta för många. Förra året blev det Hjärnfonden.

– Vi vill vara med och medverka till något som berör väldigt många, säger Lotta Reiman på Svea Ekonomi. Det känns bra att vårt bidrag till forskning kring hjärnans sjukdomar kanske så småningom hjälper till att hitta ett botemedel för till exempel ALS. Tidigare år har vi bland annat bidragit till Barncancerfonden genom Team Rynkeby, som genom olika projekt och cykellopp samlar in pengar till barn med cancer och deras familjer.

2018 delade Hjärnfonden ut 83 miljoner kronor

Varje år delar Hjärnfonden ut forskningsbidrag om minst 600 000 kronor i antingen ett eller två år till etablerade forskare inom neurovetenskap vid svenska universitet och högskolor samt stipendier om 300 000 kronor till forskare som nyligen avlagt doktors-examen. 2018 delade man ut sammanlagt drygt 83 miljoner kronor till forskning.

Fondens vetenskapliga nämnd består av 23 av landets främsta professorer och forskargrupper som representerar de sex största medicin-

ska fakulteterna runtom i landet.

Ännu finns ingen bot för den vanligaste demenssjukdomen – Alzheimers

35 procent av forskningsbidragen de senaste åren har gått till forskning om neurodegenerativa sjukdomar, det vill säga sjukdomar där nervcellerna i nervsystemet långsamt bryts ned och förtvinar. Hit hör sjukdomar som ALS, Parkinsons och Alzheimers. Omkring 100 000 svenskar lider av den sistnämnda och än så länge finns ingen bot. Alzheimers är den vanligaste demenssjukdomen och utgör mellan 60 och 70 procent av alla fall. Enligt professor Caroline Graff på Karolinska Institutet behöver denna forskning hela tiden mer resurser för att man på 30-40 års sikt ska nå framgång i att förstå de grundläggande sjukdomsorsakerna.

Fler spännande projekt är på gång

Parkinsons sjukdom drabbar oftare män och i dagsläget finns cirka 20 000 drabbade. Forskningen här fokuserar på behandlingsformer som stoppar eller bromsar själva nervcellsnedbrytningen. Även transplantation med nervceller som erhålls från stamceller kan bli en intressant framtida behandlingsform. För närvarande stödjer Hjärnfonden ett lovande projekt vid Lunds universitet där man producerar stamceller för behandling av Parkinsons sjukdom.

Ett annat lovande projekt i Umeå testar nya läkemedel mot ALS. Tomas Brännström, professor vid Umeå universitet är en av dem som fått ett

forskningsbidrag från Hjärnfonden i år. Hans forskning handlar om orsakerna till ALS och syftet är att på sikt hitta nya behandlingssätt.

– Sjukdomen börjar oftast med en förlamning, vanligen i ett ben, som efterhand omfattar större och större delar av kroppen. Vi är intresserade av att förstå hur den här spridningen sker. Är det vissa celler som är känsligare än andra eller är det någon form av komponent som sprider sig från en cell till en annan cell genom nervsystemet? Vi tror på det senare och har hittat en sådan komponent, säger Thomas Brännström.

Lars Olson har ägnat över 50 år åt hjärnforskning. Under åren har han hunnit med att bli professor i neurobiologi och medgrundare till Hjärnfonden. Tråkigt nog har han även blivit expert på resursbrist som är ett ständigt problem för hjärnforskningen. Hjärnforskning är dyrt och beroende av avancerad teknik.

– Sjukdomar i hjärnan utgör nio av de tio vanligaste skälen till förlorade friskår och 35 procent av hela sjukdomsburden i Europa. Sjukdomar, skador och funktionsnedsättningar kostar samhället mer än både cancer och hjärt-kärlsjukdomar, säger Lars Olson.

Hjärnfonden helt beroende av gåvor

Hjärnfonden samlar alltså in och fördelar pengar till forskning och information kring hela hjärnan och dess sjukdomar, skador och funktionsnedsättningar, och är helt beroende av gåvor och testamenten från privatpersoner och företagssamarbeten.

– Vi är mycket tacksamma för stödet från Svea Ekonomi. Gåvan bidrar till forskning och kunskapsspridning som på sikt kommer att rädda liv och göra att fler människor får bättre livskvalité. Det är fantastiskt med företag som väljer att göra skillnad på det här sättet, säger Anna Hemlin, Hjärnfondens generalsekreterare.

Vill du veta mer eller vara med och bidra. Läs mer på hjarnfonden.se.

Gig-ekonomin erbjuder stor fri



För några år sedan hade ordet "gig-ekonomi" en negativ klang. Men det håller på att ändras, i takt med att nya grupper omfamnar ett friare arbetsliv. Det gäller bara att inte glömma bort pensionen.

Visst vill många fortfarande ha en trygg anställning, men för allt fler hägrar friheten i att kunna styra själv och jobba i kortare uppdrag. Alltså att hoppa från gig till gig, en term lånad från musikindustrin.

Som Robin Teigland, professor inom digital affärsinnovation vid Handelshögskolan i Stockholm har påpekat i intervjuer, är giggandet ingenting nytt. Nils Ferlin var frilans-journalist och han har många kolleger i dagens mediavärld. I musikvärldens alla genrer och inom teatern finns det frilansare. Och numera finns till och

med frilansande läkare och veterinärer. Robin Teigland tror att vi ännu bara har sett början på fenomenet. Yrkesgrupper som jobbar med IT är exempel på nytillkomna giggare.

Kritik mot arbetsgivare

Det finns också många lågavlönade städare, hemtjänstarbetare och cykelbud som giggare, och det är framför allt här som det har riktats kritik mot uppdragsgivarna. Anledningen är att giggarna ofta tjänar dåligt och utnyttjas hårt. Det visade webbtidningen Breakit förra året, när två journalister

där belönades med Guldspaden för att ha beskrivit hur cykelbud fick slita för slavlöner och till stenhårda villkor.

Problemet är inte bara att de som utnyttjas på fel sätt får dåligt betalt i stunden – som giggare har man ofta svårt att få låna pengar och man har heller inte någon som betalar in till ens tjänstepension. Detta gäller alla som giggare, frilansare och driver eget.

Giggare måste själv ansvara för "lön nummer 2"

– Som anställd har man egentligen två löner: En som kommer den 25:e varje

het – men glöm inte pensionen

Många unga och välutbildade lockas av friheten med gig.



Vi har bara sett början av gig-fenomenet.

Robin Teigland

Illustration: Anna Windborne

månad, och en som kommer när man blir pensionär eller sjuk. Som giggare måste du själv betala in till lön nummer två, säger Staffan Ström, pensions-ekonom på Alecta.

En grupp giggare som växer snabbt är pensionärer. De avgår med pension, tar emot blommor och guldlocka – för att komma tillbaka nästa dag som inhoppare. De kan ha flera företag som sina kunder, jobbar som de vill och tjänar bra. Just den gruppen behöver dock inte oroa sig för sin pension.

– Det finns också gott om unga och välutbildade som kommer in på arbetsmarknaden som giggare och får bra betalt och stor frihet. Det kan vara en bra start på yrkeslivet, men det gäller att tänka till. Eftersom pensionspengar är tänkta att växa länge är det viktigt att tidigt sätta av pengarna.

För den som har tjänstepension via anställningen görs det automatiskt medan giggaren måste ordna det på egen hand, säger han.

Hur sparar man?

Det finns många aktörer som erbjuder pensionslösningar. Antingen kan man göra det bekvämt för sig och välja en traditionell pensionsförsäkring där proffsen placerar pengarna och avkastningen är garanterad. Eller placera sparpengarna efter eget huvud i exempelvis ett ISK-konto, där man kan göra omplaceringar utan att betala reavinstskatt varje gång.

– Många tror att all avdragsrätt för pensionssparande är borta. Men det är fel – om du inte har någon arbetsgivare som betalar in tjänstepension, har du rätt att dra av för ett privat

pensionssparande upp till 35 procent av din lön i deklarationen, säger Staffan Ström.

Hur mycket bör man spara? För den som är anställd betalar arbetsgivaren ofta en tjänstepensionspremie som motsvarar 4,5 procent av lönen upp till 40 000 kronor i månaden (2019). Tjänar man mer betalar arbetsgivaren in hela 30 procent av den lön som ligger ovanför den nivån. Giggare som tjänar mycket i ungdomen har all anledning att "skugga" dessa inbetalningar. Ingen vet ju hur det blir med jobb i framtiden, men då finns i alla fall en pensionslant som ligger och växer till sig.

Första lönen – dags att tänka

Väntar du din första månadslön? Rikare än så här kanske du aldrig kommer att känna dig. Men det gäller att få pengarna att räcka hela månaden – och få en slant över.

Som ung vuxen som nyligen flyttat hemifrån och fått sitt första jobb är det lätt att känna sig vilsen när det gäller ekonomin – men också glad och fri. Nu måste du tänka själv, så här kommer några tips.

Det du får på kontot från din arbetsgivare är nettolön, alltså pengar efter skatt. Arbetsgivaren har redan betalat in arbetsgivaravgifter till staten, bland annat till din pension. Dessutom har den skatt du själv ska betala dragits av. Det som återstår ska nu räcka till

- ✓ Hyra
- ✓ El
- ✓ Mat
- ✓ Telefon och bredband
- ✓ Försäkring
- ✓ Sparande
- ✓ Fritid, kläder och nöjen

När du bestämmer dig för en bostad kan du tänka att om hyran tar mer än en tredjedel av det du får ut efter skatt, kommer du att få det knapert. Är hyreskostnaden mer än halva din nettolön, har du helt enkelt inte råd med den.

Maten för en person kostar enligt Konsumentverket omkring 2 600 kronor i månaden om all mat lagas hemma. Äter du lunch ute, blir matkontot dyrare.

Kostnaden för el, telefon och bredband beror på vilka abonnemang du har tecknat. Jämför priserna på sajter som exempelvis elskling.se och pricerunner.se.

Hemförsäkring

Hemförsäkring är viktigare än du tror om din bostad råkar ut för vatten- eller brandskada eller om du får inbrott. Där ingår också ett reseskydd som kan vara värdefullt om något händer när du är ute och reser. Du kan också behöva en sjuk- och olycksfallsförsäkring, men kolla först med dina föräldrar. De kan ha tecknat en sådan för dig som gäller tills du fyller 25 år. Även kostnaden för försäkringar kan du jämföra på [pricerunner](http://pricerunner.se) eller Konsumenternas försäkringsbyrå, konsumenternas.se

Sparande

Sen kommer det viktiga sparandet. Om du klarar att spara 500-1 000 kronor i månaden, lägger du grunden för en god ekonomi framöver. Men det kan bli svårt i början. Skär då ner på sparambitionen till ett par hundralappar. Det viktiga är att det blir något. Se till att pengarna dras direkt från ditt lönekonto, och njut av att se dem växa på sparkontot i stället. Tänk på att jämföra sparkonton, vissa banker ger nästan ingen ränta alls på sina sparkonton. Fondsparande är också ett bra alternativ, men ta då hjälp för att få koll på risker och kostnader.

Det som nu är kvar på din lön kan du använda hur du vill! Det är det här som ska gå till fritid, kläder och nöjen. Det kanske inte är så mycket kvar, men om du tycker att det blir för lite finns det två saker att göra: Minska på någon av de andra posterna eller höj dina inkomster. Genvägar finns inte. – Unga vuxna i dag är generellt kloka och kan hålla i pengarna. Just nu är

det dessutom trendigt att köpa vintage och att återanvända till exempel äldre cyklar. Märken är inte alls lika viktiga som för tio år sedan. En annan trend är näthandeln, där det är lätt att ångra sig och skicka tillbaka det man har köpt. Det här sparar mycket pengar åt unga konsumenter, säger privatekonomiska experten Annika Creutzer. Men det finns fällor att falla i, varnar hon.

Se upp för fällorna

– Nätspel är en fälla. Reklamen talar gärna om hur lätt det är att satsa, men glömmer att berätta att spelföretagens affärsidé är att spelarna ska förlora. En annan fälla handlar om medlemskap i exempelvis butiker, både fysiska och på nätet. Ibland kostar medlemskapen, som dras från ditt konto kanske utan att du vet om det. Det tredje jag vill varna för är telefonförsäljare. De kan lura både unga och äldre att exempelvis byta mobilabonnemang, eftersom de får provision vid bytet. Men konsumenten kanske inte alls gynnas av ett nytt abonnemang, säger Annika Creutzer.

Du skyddar dig genom att lova dig själv att aldrig köpa något per telefon och att inte ha fler abonnemang än du behöver.

När är det okej att låna?

Men om man har köpt för mycket en månad. Kan man inte låna till nya kläder, resor och krogbesök? Ingen bra idé.

– Lån tar man för att det man köper på sikt förbättrar ens ekonomi. Om du till exempel behöver en bil för att få ett bättre jobb, då är det bra att låna till bilen. Men det är väldigt tråkigt att behöva betala tillbaka ett lån i kanske flera år på en semesterresa som redan är över, säger Annika Creutzer.

Om du tar ett lån får du en skuld, vilket innebär att du måste betala ränta och amortering varje månad. De pengarna kan du bara ta från det som skulle gå till fritid, kläder och nöjen.

budget



*Första lönen är
härlig, men vad
ska den räcka till?*

Den biten av kakan som du tyckte var för liten från början. Nu blir den alltså ännu mindre.

Här är det lätt att råka in i en ond cirkel. Du tar ett lån och kan inte betala tillbaka. Det som händer då är att de som du är skyldig pengar kommer att vända sig till ett inkassoföretag, som ber dig betala – fast nu blir det dyrare för det tillkommer en inkassokostnad. Om du fortfarande inte kan betala, kommer inkassoföretaget att lämna ärendet till Kronofogden. Nya

avgifter tillkommer. Dessutom byggs skulden upp, eftersom räntan på lånet för förra månaden läggs på det som skulle bli nästa inbetalning....

Missar du att betala en räkning, och får ett inkassokrav, gör så här:

- ✓ Betala omgående
- ✓ Om du inte kan betala, ring inkassoföretaget direkt och försök nå en uppgörelse

Om du har svårt att betala dina räkningar generellt, be om hjälp. De flesta kommuner har budget- och konsumentrådgivare som kan föreslå lösningar. Du kanske har tagit flera kreditkortslån som kan samlas i ett gemensamt lån med lägre ränta. Då sjunker din månadskostnad. Du kanske behöver göra dig av med dyra abonnemang. Du kanske måste flytta. Hur det än är – det finns hjälp att få. Sök den.

Ska du köpa begagnad bil? Kolla att den är skuldfri först



*Kolla att bilen är
skuldfri och kör
försiktigt.*

Den som köper en begagnad bil riskerar att få en obehaglig överraskning. Eventuella gamla fordonskulder följer nämligen med bilen – inte ägaren. Så här kollar du att bilen är skuldfri.

De flesta har ingen aning om att den som köper en begagnad bil själv måste kolla att det inte finns obetalda fordonsskatter, trängselskatter eller felparkeringsavgifter. Efter en lagändring 2014 följer skulderna med bilen och inte ägaren. Även när du köper av en bilhandlare kan det därför vara värt att kolla upp eventuella skulder, för att minimera riskerna. Fordonsrelaterade skulder kan ge oanade konsekvenser. I värsta fall kan du bli av med bilen, om Kronofogden beslutar att beslagta den för att betala av tidigare obetalda skatter och avgifter. Du som ny ägare kan visserligen lösa skulderna och därmed

behålla bilen, men risken är att det kostar mer än det smakar.

Hur gör du då för att kontrollera detta?

På Transportstyrelsens webbplats finns e-tjänsten "Fordonets skulder". Ett förslag är att du som köpare gör detta tillsammans med säljaren, så att ni båda ser om fordonet har skulder. Du kan också ringa direkt till Transportstyrelsens röststyrda kundtjänst och få besked genom att säga "ägarfrågor".

En annan variant för att enkelt kontrollera att ägaren lämnat sanningssanliga uppgifter kring fordonet är

att antingen gå in på biluppgifter.se eller ladda ned appen Biluppgifter. Där får du gratis fordons- och tekniska data samt bilens historik, till exempel hur många ägarbyten som gjorts och tidpunkter för alla besiktningar den har gått igenom. Swishar du 30 kronor får du dessutom veta vilka eventuella skulder bilen har.

Men tänk på att varken Transportstyrelsen eller Kronofogden kan lämna en fullständigt uppdaterad bild över alla utfärdade fordonsrelaterade skulder som finns på ett visst fordon. Det beror på att det tar tid innan vissa skulder uppdateras eller registreras i vägtrafikregistret. Till exempel fattas inte skattebeslut om trängselskatter förrän månaden efter att passagerarna är gjorda. En parkeringsanmärkning registreras i vägtrafikregistret cirka en vecka efter att den har utfärdats.

Varannan svensk stängs ute från bostadsmarknaden

Tufft läge för unga som drömmer om ett eget hem.



Klimatet på bostadsmarknaden blir allt hårdare och som vanligt är det de unga som får ta största smällen.

Nyproducerade bostäder står tomma och blir inte sålda, trots att det råder en hög bostadsbrist. Svea Ekonomis senaste Novus-undersökning visar att närmare hälften av befolkningen hindras från att köpa en ny bostad. Den vanligaste orsaken är att man saknar den kontantinsats som krävs, samtidigt som många väljer att avstå från att köpa eller byta bostad då de inte vill skuldsätta sig.

Hela 47 procent av svenskarna uppger att de inte kan köpa en ny bostad. Det visar en undersökning utförd av Novus på uppdrag av Svea Ekonomi. Den vanligaste anledningen är att man saknar kontantinsats, vilket gör det omöjligt för var femte svensk att byta eller köpa ny bostad. De annars vanligast förekommande anledningarna

som hindrar svenskarna från att köpa eller byta bostad är amorteringskravet och reavinstskatten. Det uppger 8 respektive 7 procent. Nästan var femte svensk uppger dessutom att de inte vill belåna sig ytterligare för att köpa en ny bostad.

– Trots att bostadspriserna planat ut har åtgärder i form av lånekvoter, krav på amortering och kontantinsats gjort det tufft för många att byta bostad, men framför allt att köpa sin första bostad. Regleringarna stänger ute en väldigt stor andel människor från bostadsmarknaden. Äger man inte redan en bostad är det extra svårt att få ihop pengar till kontantinsatsen. Och utan kontantinsats är möjligheten att få lån hos de traditionella bankerna mycket begränsad, säger Lennart Ågren, vd för Svea Ekonomi.

Tufft för unga

Framförallt är det unga svenskar i åldern 18-29 år som upplever hinder när de vill byta eller köpa ny bostad. Det uppger två av tre i åldersgruppen. Fyra av tio har problem med kontantinsatsen och var fjärde vill inte belåna sig. Eftersom många unga saknar egen bostad är det få som hindras av reavinstskatten. Endast två procent mellan 18 och 29 år begränsas av den, till skillnad från åldersgruppen 65-79 år där hela 12 procent uppger att reavinstskatten försvårar deras önskemål om att köpa nytt boende.

Vill du veta mer?

Välkommen att kontakta Emma Lindgren, Head of Public Relations och e-handelsexpert, hos oss på Svea Ekonomi. Emma nås på: telefon + 46 70 752 32 90 eller via e-post emma.lindgren@svea.com

Osams med värden? Kanske



Är du och din värd inte överens om hyran? Du vet väl att du kan deponera.

läge att deponera hyran

Om din hyresvärd inte fullgör sina plikter kan du själv sänka hyran, förutsatt att du deponerar pengarna hos länsstyrelsen. Men se upp – det finns fallgropar.



3 saker att tänka på

1 Du måste ansöka hos länsstyrelsen om att få deponera pengarna. Om länsstyrelsen säger ja, meddelas hyresvärden.

2 Akta dig för att deponera för stor del av hyran – den måste motsvara skadan. Om du bor i en trea och det bara är ett rum som inte kan användas måste du försöka räkna ut hur stor del av hyran det representerar.

3 Du måste lämna en säkerhet till länsstyrelsen. Hur stor den är beror på hur stor summa du deponerar. Upp till 23 000 kronor är säkerheten 2 000 kronor.

Det finns hyresvärdar som aldrig skulle vinna en popularitetstävling. De som är snåla med värmen på vintern, som struntar i att underhålla och reparera lägenheter eller som agerar väldigt långsamt efter en vattenskada.

Är du hyresgäst hos en sådan värd står du faktiskt inte helt maktlös. Du kan själv bedöma hur mycket hyran borde sänkas på grund av skadan och låta bli att betala den delen. Men det förutsätter att du i stället betalar in dessa pengar – deponerar dem – till länsstyrelsen.

Fördelen är att om pengarna är deponerade, kan hyresvärden inte vräka dig på grund av obetald hyra. Men det är mycket att tänka på för att det ska bli rätt.

Eftersom det kan vara svårt att räkna ut hur mycket man ska deponera, kan det vara klokt att ta kontakt med Hyresgästföreningen om du blir osams med hyresvärden. Deponerar du för mycket kan hyresvärden nämligen få rätt att vräka dig.

Vad händer sen?

Enligt Hyresgästföreningen är det inte ovanligt att värden inte gör något alls efter beskedet om deponi. Hen måste nämligen stämma dig för att få ut pengarna. Om inte värden gör det kan du efter tre månader begära att få tillbaka de deponerade pengarna. Andra möjligheter är att du och värden förlikas, det vill säga kommer överens, och i värsta fall kan du förstås förlora och tvingas betala. Men då kan du ju använda de deponerade pengarna. För att få tillbaka pengarna måste du ansöka hos länsstyrelsen om återbetalning. Du bestämmer själv om du

vill ha tillbaka hela eller om panten ska vara kvar. Om du tänker fortsätta deponera hyra måste pantbeloppet vara kvar.

6 exempel på när du kan ha rätt att deponera hyra

1 En del av din lägenhet går inte att använda. Gäller ofta vid ombyggnationer, då en del av lägenheten blir obrukbar men hyresvärden ändå inte vill sätta ner hyran.

2 Du har rätt till skadestånd enligt hyreslagen. Det kan vara om värden har orsakat en vattenskada och din egendom har förstörts.

3 Du har en motfordran på hyresvärden. Du kan till exempel ha utfört en förbättring av lägenheten, kommit överens med värden om att du skulle få betalt för det, men inte fått det.

4 Värden har höjt hyran på eget bevåg, det vill säga utan förhandling.

5 Värden tar inte emot hyresinbetalningarna. Kan låta märkligt, men ibland vill värden bli av med någon hyresgäst och försöker med detta trick.

6 Om du inte vet vem som ska ta emot hyran. Det kan vara oklart vem som äger fastigheten och du kanske får avier från två håll, eller ingen avi alls.

Antalet skuldsatta hos Kronofogden minskar men totala skulden ökar

För tredje året i rad minskar antalet personer med skuld hos Kronofogden, inte på 27 år har de varit så få. Däremot ökar den totala skulden och allt fler får sin första skuld hos Kronofogden.

Vid årsskiftet fanns 413 912 personer registrerade hos myndigheten, en minskning med 3 781 personer sedan förra året och den lägsta siffran på 27 år. Minskningen sker i alla län förutom Gotland och Stockholm samt i 212 av landets 290 kommuner.

– Minskningen hänger samman med högkonjunkturen, ränteläget och den låga arbetslösheten. Men den beror också på att vi beviljade historiskt många skuldsaneringar förra

året, säger rikskronofogde Christina Gellerbrant Hagberg.

Antalet skuldsatta minskar men den sammanlagda skulden fortsätter att öka – från 78,7 miljarder kronor 2017 till 81,5 miljarder kronor 2018. Medianskulden är 53 594 kronor. Skulder till företag och enskilda individer står för större delen av ökningen, medan skulderna till staten i princip är oförändrade.

Totalt drev Kronofogden in 11,9 miljarder kronor under 2018, en ökning med 300 miljoner kronor jämfört med 2017.

– De pengar vi utmäter går bland annat till att finansiera den offentliga sektorn, till brottsoffer och till andra som behöver vår hjälp för att få betalt, säger rikskronofogde Christina Gellerbrant Hagberg.

Det finns en tydlig tendens enligt Kronofogden. De som redan har skulder har svårt att betala sina löpande räkningar, och när de inte kan betala så växer skulderna på grund av räntan. Ju längre tid man lever med skulder, desto svårare blir det att ta sig ur situationen. För de mest skuldsatta finns ofta bara en möjlig utväg: att ansöka om skuldsanering.

En annan tydlig varningssignal är att fler fick sin första skuld under 2018. En stor andel av dessa betalar visserligen sin skuld, men det är ändå tydligt att fler lever med små ekonomiska marginaler och riskerar att

få ytterligare problem om ekonomin försämras. När konjunkturen vänder neråt kommer alltså fler att få svårt att betala. Drygt 113 500 personer fick sin första skuld hos Kronofogden under 2018, jämfört med knappt 83 500 för fem år sedan.

Precis som tidigare är skuldsatta män överrepresenterade hos Kronofogden. Av de som är folkbokförda i Sverige så är 38 procent kvinnor och 62 procent män.

Ungas skuldsättning

Från och med 18-årsdagen kan du själv bestämma över din ekonomi. Det betyder att du till exempel kan ta lån och teckna mobilabonnemang. Men se till att ha kontroll. Om du missköter räkningar och de hamnar hos Kronofogden kan det bli svårt att flytta hemifrån, eftersom man sannolikt inte kan få ett hyreskontrakt eller ett banklån om man har skulder hos Kronofogden.

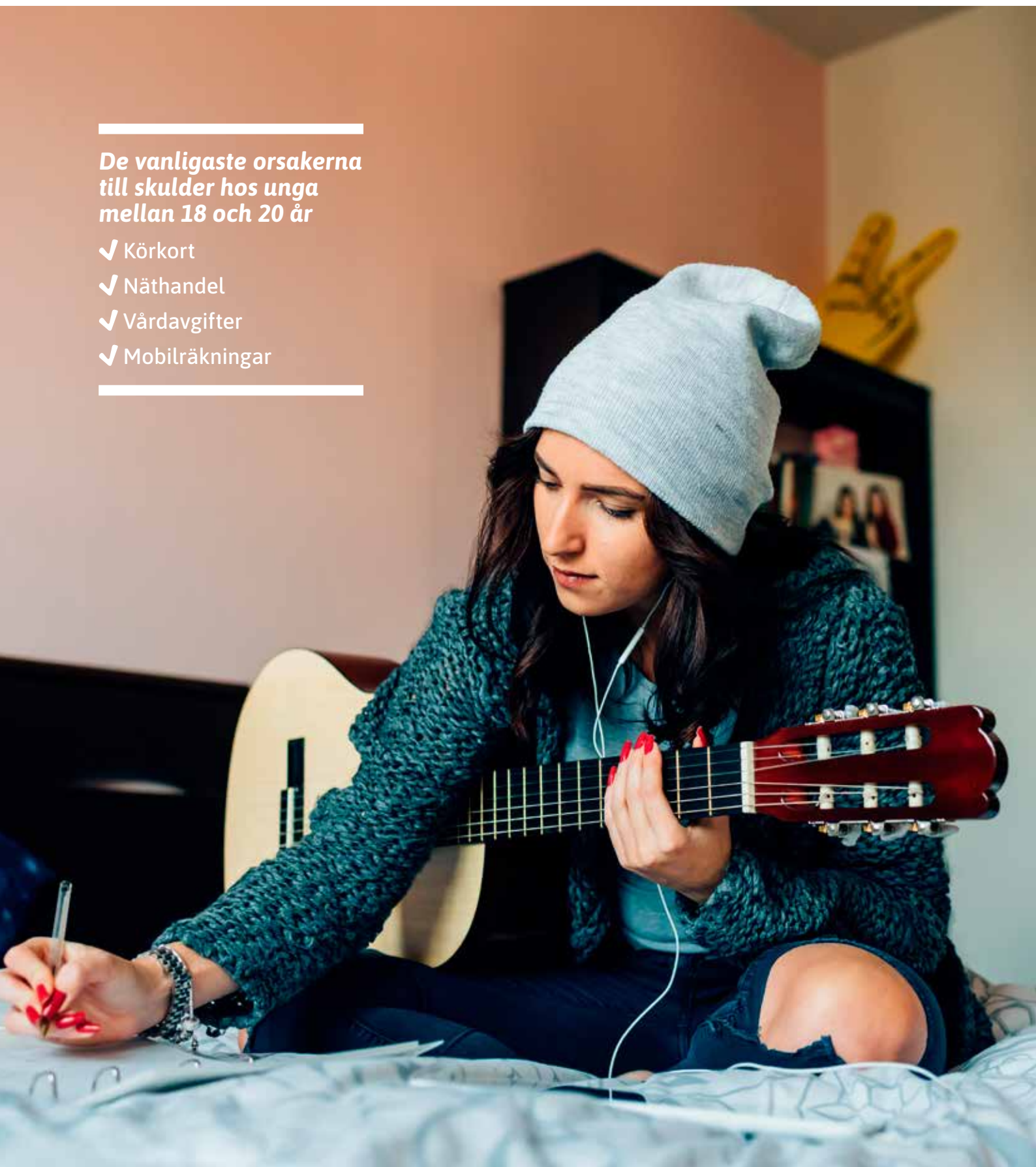
Statistik visar att för 19-åringarna ökar antalet ärenden hos Kronofogden markant. Räkningar från Trafikförsäkringsföreningen, kommuner och bolag som levererar bredband är de vanligaste skulderna. Även gymavgifter och studentmössor förekommer. Bland 20-åringarna tillkommer även bland annat el- och kreditkortsskulder.

Bristande kunskap i privatekonomi är ett problem anser Kronofogden som listar 4 punkter för unga att tänka på

- 1 Sätt upp mål**, fundera ut vad du vill uppnå
- 2 Gör en plan för din privatekonomi**, du kan komma långt med lite planering
- 3 Var aktiv**, sök reda på det alternativ som är bäst för dig
- 4 Våga fråga** om du inte förstår

**De vanligaste orsakerna
till skulder hos unga
mellan 18 och 20 år**

- ✓ Körkort
 - ✓ Näthandel
 - ✓ Vårdavgifter
 - ✓ Mobilräkningar
-



Så påverkas du när kronan

Den svenska kronan fortsätter att falla, vilket påverkar svenskarnas plånbok. Här är några viktiga punkter för dig att tänka på.

Valutakurser ändras ofta snabbt utan att man alltid vet varför. Nu har kronan försvagats jämfört med dollar och euro sedan 2016, men nedgången har inte varit spikrak, rätt som det är stiger kursen igen. Men det går att konstatera att från oktober 2016 till början av maj 2019, har både euro och dollar blivit i runda slängar 10 procent dyrare.

De flesta bedömare anser att det är Riksbankens fel

– Jag tror att det är Riksbankens agerande de senaste åren som har sänkt kronans värde. Ska man lyfta fram en faktor hamnar vi där, sa till exempel ekonomen Mats Kinnwall i förra numret av Update Företag.

Riksbanken har hållit sin styrränta, och därmed ränteläget i stort, extremt låg och någon ändring tycks inte vara i sikte. Så sent som 26 april meddelade Riksbankschefen Stefan Ingves att nästa räntehöjning kommer senare än vad man tidigare har sagt. Först om ett år räknar han med att sakta börja höja styrräntan. Det beskedet gjorde att dollarn steg till 9:55 kronor för första gången på 16 år. För att jämföra: I januari 2018 låg kursen på 7:90 kronor. Euron ligger i skrivande stund på 10:67, medan många svenskar anser att en kurs på 9:20-9:30 är mer normalt.

Hur påverkar en fallande kronkurs din plånbok?

Låt oss titta på tre vanliga områden:

1. Utlandssemester

2. Matpriser

3. Sälja bil utomlands



Vi tar dem en och en.

1. Utlandssemester

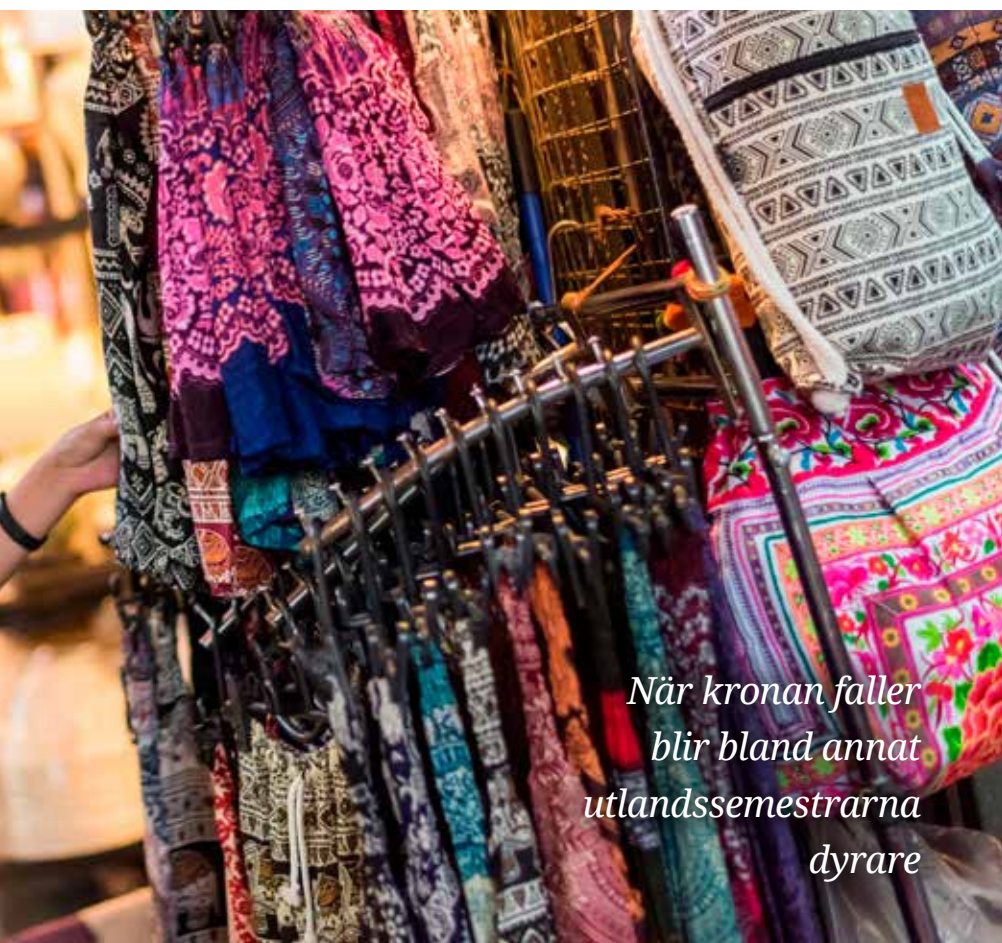
Den som är på semester i ett euroland är van vid att beräkna kostnader för hotell, restaurang, transport och inköp genom att multiplicera priset i euro med 10. När euron stod i "normala" drygt 9 kronor, var det rätt smart. När man kom hem hade man då lite pengar kvar eftersom 10 kronor var högt räknat.

Nu är det tvärtom. 10 kronor räcker inte. Om du gör av med 2 000

euro, måste du sparat nästan 22 000 kronor för att betala semestern. Det blir kännbart, särskild för en småbarnsfamilj som kanske måste ha en större reskassa.

Stefan Ingves kommentar till kronförsvagningen så här före semestern är att svenskarna får anpassa sig och helt enkelt leva med att det blir dyrare att resa. Två sätt att göra den anpassningen är att antingen semestra hemma i Sverige eller välja resmål där priserna är låga. Några förslag är Albanien, Bulgarien, Montenegro och Turkiet.

faller



*När kronan faller
blir bland annat
utlandsseministrarna
dyrare*

2. Matpriser

När kronan försvagas leder det till att matvaror som importeras till Sverige blir dyrare. I Sverige odlas inte tillräckligt för att täcka befolkningens behov, utan en stor och ökande andel importeras. Enligt Jordbruksverkets statistik ökade importen av livsmedel mellan 2017 och 2018 med 9,2 procent i kronor. De produkter vi svenskar importerar mest är fisk och skaldjur, frukt och grönt samt drycker. Men vi importerar också mycket kött, mejeriprodukter samt kaffe och te.

De länder som Sverige köper mest ifrån är euroländerna Nederländerna och Tyskland, samt Danmark. Men det är ingen tröst, för den svenska kronan har även försvagats mot den danska på senare år.

Samtidigt är konsumenterna vaksamma när det gäller matpriser. Det vet inte minst Klas Balkow, som är vd för Axfood som äger matkedjorna Hemköp och Willy's. De arbetar för att ha Sveriges billigaste matkasse, vilket han uppger att många kunder tar fasta på.

– Konsumenterna är priskänsliga och skyr ofta dyra varor. Blir paprikan

för dyr, väljer kunden en annan grönsak, säger han till Svd.

Enligt Jordbruksverket importerade Sverige livsmedel från de 15 största marknaderna för 103 miljarder kronor 2018, mot 97 miljarder 2017. Det är en ökning med 6 procent. Bästa sättet att gynna svensk matindustri är att välja svenska livsmedel så ofta det går. Men det är ju inte säkert att det blir billigare.

3. Sälja bil utomlands

Försäljningen av begagnade bilar till utlandet har rakat i höjden. Det finns siffror som pekar mot en uppgång på 145 procent mellan 2014 och 2018, och anledningen lär vara den svaga kronan.

Här är ett förenklat räkneexempel: 2014 stod euron i 9:06 kronor, enligt Ekonomifakta. Den som då sålde en bil för 10 000 euro kunde växla in det till 90 600 kr. I skrivande stund står euron i 10:83, vilket innebär att den som säljer för 10 000 euro kan växla in dem till 108 300 kronor för bilen.

Men priset är en förhandlingsfråga. Vem ska få nytta av den svaga kronkursen? För att göra en bra affär är det troligt att köparen reser in i Sverige och prutar på priset med hänvisning till den svaga kronan.

Till råga på allt kan det vara krångligt att sälja sin bil privat utomlands. Transportstyrelsen har visserligen bra information på sin hemsida men det är ett pyssel att få allt rätt. Det är också viktigt att du använder säkra betalningssätt när du tar emot pengarna, så att du inte blir lurad av köparen. Det finns flera svenska aktörer som erbjuder sig att hjälpa till med försäljningen, till exempel kvd.se/export. Kanske kan det vara en bättre lösning.

Glad sommar!



svea.com

SVEA
EKONOMI

Solna
SE-169 81 Solna
Sverige

Evenemangsgatan 31
Tel: +46 8 735 90 00
Fax: +46 8 735 42 09

Göteborg
Box 2149
SE-403 13 Göteborg
Sverige

Otterhällegatan 12 B
Tel: +46 31 17 25 45
Fax: +46 31 711 18 16

Åseda
Box 116
SE-364 21 Åseda
Sverige

Sveavägen 1
Tel: +46 8 735 90 00
Fax: +46 474 716 68

www.svea.com
info@svea.com
Org. nr: 556489-2924
Säte: Stockholm

Följ oss i sociala media

